

Úvod	5
1. KYJEVSKÁ RUS (Michal Téra)	7
<i>Formování východoslovanských kmenů (7) Normané na Rusi (9)</i>	
<i>Počátky dynastie (12) Křesťanství na Rusi (13) Rus a kočovné</i>	
<i>národy (19) Vývoj v 11. a 12. století (22) Situace ruských knížectví</i>	
<i>na počátku 13. století (25) Mongolský vpád (27) Zlatá horda (28)</i>	
<i>Alexandr Něvský (30) Sociální skladba staroruské společnosti (32)</i>	
2. RUS POD NADVLÁDOU ZLATÉ HORDY (Jitka Komendová)	40
<i>Moskva a Zlatá horda (40) Litva – nový hráč na politické</i>	
<i>šachovnici (45) „Sbírání ruských zemí“ (46) Surchovaný pán Veliký</i>	
<i>Novgorod (48) Car (52) První ruské hereze (54) Ruská ikona (56)</i>	
3. MOSKEVSKÁ RUS (Jitka Komendová, Michal Řoutil)	59
<i>Moskva jako třetí Řím (59) Ivan IV. Hrozný a jeho epocha (60)</i>	
<i>Samovládce a jeho otroci (71) Kočovné národy a expandující</i>	
<i>Rus (75) Misie mezi neslovanskými národy (79) Knižní kultura,</i>	
<i>počátky knihtisku, Knihťiskařský dvůr (82) Vzlety a pády cara</i>	
<i>Borise Godunova (85) Smuta, období otřesů (87) První Romanovc</i>	
<i>na trůnu (91) Z výspy křesťanství do čela boje za čistotu víry (92)</i>	
<i>Car Alexej Michajlovič a jeho okna do Evropy (96) Vznik a rozvoj</i>	
<i>vyššího školství (100) Rozkol ruské církve (1653–1667) a vznik</i>	
<i>staroobřadního hnutí (102) Očima cizinců (107)</i>	
4. RUSKO V 18. STOLETÍ (Kateřina Hloušková)	113
<i>Petr I. Veliký (113) Fjodor III. a Petrovo dospívání (113) Trojjediná</i>	
<i>Sofie Alexejevna (115) Velký bombardýr (118) Petr Michajlov, úředník</i>	
<i>Preobraženského prikazu (120) Labutí píseň moskevských střelců (122)</i>	
<i>Z jihu na sever (124) Cesta k Poltavě a zrození Imperátora (127)</i>	
<i>Nebezpečné břehy řeky Prut (130) Nejdokonalejší organismus (131)</i>	
<i>Budování týlu – vláda, vnitřní správa země, obchod a průmysl (133)</i>	
<i>Užitečná kultura a vzdělání (137) Věrný manžel, milující otec? (141)</i>	
<i>„Otdajťe vsjo...“ (143) Vláda žen, děti a favoritů (144)</i>	
<i>Tichá Alžběta (148) Závěr Alžbětiny vlády (150) Intermezzo Petra III.</i>	
<i>a smrt bezejmenného vězně (151) První roky vlády Kateřiny II.</i>	
<i>Veliké (153) Opsaný Montesquieu a Jemeljan Pugačov (155) Znesvěcení</i>	
<i>Čisté panny a dělení Polska (158) Generální adjutantí (161) Ruský</i>	
<i>ekonomický potenciál a jeho omezení (163) „Člověk i národ mohou</i>	
<i>začít napodobováním...“ (164)</i>	
5. NA STRÁŽI EVROPY (Zbyněk Vydra)	169
<i>Rusko v první polovině 19. století (1796–1855) (169) Šílené intermezzo,</i>	
<i>nebo počátek tradice? Pavel I. (1796–1801) (170) Samoděržaví</i>	

s lidskou tvář? Domácí politika Alexandra I. v letech 1801–1812 (173) Anděl míru? Zahraniční politika Alexandra I. (176) Léta nenaplněných nadějí. Domácí politika Alexandra I. v letech 1812–1825 (184) Car a jeho Rusko. Mikuláš I. (1825–1855) a posilování monarchie (186) Polské povstání (1830–1831) (191) Dílčí pokrok a všeobecná stagnace? Ekonomický vývoj v první polovině 19. století. (193) Stát, vzdělávání a kultura (195) Budování impéria (200) Mezi Svatou aliancí a imperiálními ambicemi. Zahraniční politika Mikuláše I. (206)

6. REFORMY, NEBO SAMODĚŘZAVÍ?

ALEXANDR II. A ALEXANDR III. (1855–1894) (Zbyněk Vydra) 209
Společenské klima po krymské válce (209) Zrušení nevolnictví a počátky industrializace (210) Konec samoděržaví? (213) Další reformy a proměny postavení žen v ruské společnosti (215) Polské lednové povstání (1863–1864) a posilování nacionalismu v ruské politice (217) Rozšiřování impéria v Asii a ruská diplomacie v Evropě (220) Konzervativní skeptici a socialističtí revolucionáři (224) Alexandr III. a konzervativní obrat. Posilování autokracie a rusifikace (229) Šlechta v ruské společnosti na konci 19. století (234) Pokračující industrializace. Formování dělnictva jako nové sociální skupiny (237) Proměny rolnické společnosti (242) Optimismus a pesimismus zlatého věku. Kultura v šedesátých až osmdesátých letech 19. století (243) Car mírotvůrce? (247)

7. NA CESTĚ K REVOLUCI.

RUSKO ZA MIKULÁŠE II. (1894–1914) (Zbyněk Vydra) 249
Sčítání lidu v roce 1897 (249) Návrat politického radikalismu. Nástup marxismu (256) První ruská revoluce (1905–1906) (259) Sedm let konstitučního experimentu (1907–1914) (266) Dilemata stříbrného věku (271) Zajatec velmocenského systému? Zahraniční politika před první světovou válkou (1907–1914) (273)

8. VÁLKA A REVOLUCE (1914–1921)

(Zbyněk Vydra, Kateřina Hloušková) .. 276
První rok války (1914–1915) (276) Progresivní blok – poslední šance carismu? (278) Krize se prohlubuje (1916–1917) (279) Únorová revoluce a první měsíce Prozatímní vlády (282) Cesta k říjnové revoluci a bolševické diktatuře (284) Vznik dobrovolnické armády a začátek občanské války (288) Bílí v Povolží a na Sibíři. Admirál Kolčak „vládcem Ruska“ (289) Děnikinův pochod na Moskvu a porážka bílých armád (291) Rudý teror a posilování bolševické diktatury (293) Válečný komunismus, rolnická rezistence a krize režimu (295) Územní dezintegrace Ruska a obnova impéria (298) Nová doba a nová kultura (300)

9. BUDOVÁNÍ SOVĚTSKÉ CIVILIZACE (1921–1953)

(Zbyněk Vydra, Kateřina Hloušková) 304
Nová ekonomická politika jako přechodná fáze (1921–1929) (304) Národní forma, socialistický obsah. Národnostní politika ve dvacátých letech (306) Nové hodnoty a nové tradice (307) Ruská emigrace (312)

<i>Mocenský boj po Leninově smrti. Stalinovo vítězství a konec NEP</i> (315)	
<i>První pětiletý plán a budování stalinismu</i> (318) „Žije se lépe, žije se veseleji“.	
<i>Stát, společnost a kultura v polovině třicátých let</i> (324)	
<i>Velký teror</i> (332) <i>Zahraniční politika SSSR ve dvacátých a třicátých letech</i> (336) <i>SSSR a druhá světová válka (1941–1945)</i> (343) <i>Krise očekávání a utužování režimu v pozdním stalinismu (1945–1953)</i> (352)	
10. OD REFORMY K ZÁNIKU. SOVĚTSKÝ SVAZ V POSTALINSKÉ DOBĚ (1953–1991) (Zbyněk Vydra, Kateřina Hloušková)	361
<i>Léta tání a skryté destalinizace (1953–1956)</i> (361) <i>XX. sjezd KSSS a otevřená destalinizace</i> (365) <i>Ekonomické a sociální reformy. Další vlna destalinizace</i> (368) <i>Zahraniční politika jako jedna z příčin Chruščovova pádu</i> (371) <i>Kulturní politika a mantinely destalinizace</i> (374) <i>Strana má vždycky pravdu. Konec „hospodářského zázraku“ a Chruščovův pád v říjnu 1964</i> (376) „Brežněvismus“ a stabilita politických struktur (378) <i>Fungování společenské smlouvy</i> (382) <i>Zahraniční politika v duchu koexistence a soupeření</i> (383) <i>Disent a kultura. Procesy a protesty v šedesátých a sedmdesátých letech</i> (387) <i>Stagnace, nebo zlatá léta?</i> (392) <i>Generální tajemníci na jednu sezonu: Jurij Andropov a Konstantin Černěnko (1982–1985)</i> (395) <i>Vůle ke změně. Gorbačovova politika otevřenosti a přestavby</i> (396) <i>Konec studené války a zánik sovětského impéria v Evropě</i> (404) <i>Rozpad SSSR</i> (407)	
11. HLEDÁNÍ SEBE SAMA. RUSKO V LETECH 1991–2022 (Zbyněk Vydra, Kateřina Hloušková)	411
<i>Léta nadějí a zklamání. Rusko za Borise Jelcina (1991–1999)</i> (411) <i>Vladimir Putin a Rusko (2000–2022)</i> (420) <i>Společnost a kultura v postsovětském Rusku</i> (428)	
DODATKY	435
Hlavní představitelé Ruska, SSSR a Ruské federace	437
Chronologie hlavních událostí	443
Prameny a literatura	456
Zdroje obrazového doprovodu	467
Rejstřík	469
O autorech	502